

СИЛАБУС КУРСУ «ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»

Ступінь вищої освіти - бакалавр
Освітньо-професійна програма: **Право**
Галузь знань: **08 Право**
Спеціальність: **081 Право**
Компонент освітньої програми – обов’язкова дисципліна
Рік підготовки – 4 рік, семестри – 7, 8
Кількість кредитів: 6
Мова викладання: українська
Дні занять: згідно з розкладом
Консультації: згідно з розкладом

Керівник курсу – **Руденко Олена Анатоліївна**, викладач ЦК юридичних дисциплін, кандидат юридичних наук
Контактна інформація – qwerty7102@ukr.net

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна **«Цивільне процесуальне право»** спрямована на формування фахових компетентностей щодо правильного трактування та практичного застосування положень Цивільного процесуального кодексу України та пов’язаних із ним нормативно-правових актів, обґрунтування та захисту власної фахової позиції з питань теорії і практики цивільного судочинства, а також навичок та вмінь, необхідних для застосування норм цивільного процесуального законодавства у майбутній професійній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність знань про діяльність суду та інших суб’єктів процесуальної діяльності з метою захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб та інтересів держави у цивільному судочинстві.

Дисципліна орієнтує на формування набуття науково обґрунтованих знань про юрисдикцію і повноваження судів щодо цивільних спорів та інших визначених Цивільним процесуальним кодексом України справ, встановлений порядок здійснення цивільного судочинства, а також про тенденції розвитку цивільного процесуального законодавства України, місця цивільного процесуального права у системі права України, набуття вміння правильно застосовувати положення ЦПК України на практиці.

СТРУКТУРА КУРСУ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
26/14	Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного процесуального права		
6/4 Л1, Л2, С1	Тема 1. Поняття та принципи цивільного процесуального права	Знати поняття, ознаки, види та стадії цивільного процесу, поняття і сутність принципів цивільного судочинства; вміти визначати структуру норми цивільного процесуального права	Питання, ситуації для аналізу

Кількість годин (аудит./ самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
4/2 Л3, С2	Тема 2. Цивільні процесуальні правовідносини та їх суб'єкти	Знати поняття та підстави виникнення, зміни і припинення, склад суб'єктів цивільних процесуальних відносин, підстави для відводу судді, секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста і перекладача; вміти визначати склад цивільних процесуальних правовідносин, наявність чи відсутність підстав для відводу	Питання, ситуаційні завдання, тести
8/4 Л4, Л5, С3, П1	Тема 3. Учасники судового процесу	Знати склад учасників судового процесу, їх процесуальні права та обов'язки; вміти пояснювати відмінність у їх процесуальному статусі, визначати складнощі у правовому регулюванні представництва у цивільному процесі; вміти аналізувати склад учасників судового процесу, їх права та обов'язки на прикладі конкретних кейсів; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання, тести
8/4 Л6, Л7, С4, П2	Тема 4. Цивільна юрисдикція	Знати поняття та види цивільної юрисдикції; вміти правильно визначати юрисдикційність спору та підсудність справи, аналізувати наслідки недотримання правил юрисдикції, застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання, модульний контроль
16/8	Змістовий модуль 2. Умови процесуальної діяльності у цивільному судочинстві		
8/4 Л8, Л9, С5, П3	Тема 5. Докази і доказування у цивільному судочинстві	Знати засади правового регулювання доказів і доказування у цивільному процесі, вміти охарактеризувати належність, допустимість, достовірність і достатність доказів, аналізувати предмет доказування при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання, тести
4/2 Л10, С6	Тема 6. Строки у цивільному процесі. Судові виклики і повідомлення. Заходи процесуального примусу	Знати поняття і значення, підстави для класифікації процесуальних строків, підстави застосування заходів процесуального примусу, порядок здійснення судових викликів та повідомлень; вміти правильно обчислювати процесуальні строки при вирішенні ситуаційних завдань; розуміти відмінність між поновленням та продовженням процесуальних строків	Питання, ситуаційні завдання
4/2 Л11, С7	Тема 7. Судові витрати	Знати поняття та види судових витрат, правила розподілу судових витрат при ухваленні судового рішення; вміти визначати ціну позову, розраховувати судовий збір за подання до суду процесуальних документів; знати особливості відшкодування витрат на професійну правничу допомогу, витрат сторін, пов'язаних з явкою до суду, витрат, пов'язаних з залученням (викликом) свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів, проведенням перекладачів, витрат, пов'язаних з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи	Питання, ситуаційні завдання, тести, модульний контроль
22/8	Змістовий модуль 3. Позовне провадження		
4/2 Л12, С8	Тема 8. Позов у цивільному процесі та його подання до суду. Відкриття провадження	Знати особливості стадії відкриття провадження у справі, види і зміст письмових заяв учасників справи; вміти визначати наявність (відсутність) підстав для об'єднання і роз'єднання позовів	Питання, ситуаційні завдання, тести

4/2 Л13, С9	Тема 9. Підготовче провадження. Врегулювання спору за участю судді	Знати засади правового регулювання підготовчого провадження, завдання підготовчого провадження; вміти формулювати шляхи удосконалення законодавства із зазначеного питання; вміти визначати підстави для вжиття заходів забезпечення позову, зустрічного забезпечення	Реферати-повідомлення, питання, тести
6/4 Л14, Л15, С10	Тема 10. Розгляд справи по суті	Знати засади правового регулювання розгляду справи по суті; розуміти особливості відкриття розгляду справи по суті, з'ясування обставин справи і дослідження доказів, проведення судових дебатів, зміст підстав для закриття провадження у справі і залишення позову без розгляду; вміти визначати наявність (відсутність) підстав для закриття провадження у справі, залишення позову без розгляду на прикладі кейсів	Питання, тести, задачі
4/2 Л16, С11	Тема 11. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження. Заочний розгляд справи. Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів і їх стягнення в дохід держави	Знати умови проведення заочного розгляду справи; вміти визначати наявність чи відсутність підстав для скасування заочного рішення за заявою про його перегляд на прикладі кейсів та пояснювати особливості розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження	Питання, ситуаційні завдання
4/4 Л17, С12	Тема 12. Судові рішення суду першої інстанції	Знати поняття та види судових рішень у цивільному процесі; вміти аналізувати зміст судових рішень і визначати їх складові частини	Питання, тести, задачі, модульний контроль
36/16	Змістовий модуль 4. Непозовні провадження. Оскарження та перегляд судових рішень		
4/2 Л18, С13	Тема 13. Наказне провадження	Знати поняття та суть наказного провадження; вміти охарактеризувати судовий наказ як особливу форму судового рішення і аналізувати його зміст; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання
12/4 Л19, Л20, Л21, С14, С15, П4	Тема 14. Окреме провадження	Знати юридичну природу окремого провадження; вміти охарактеризувати процесуальні особливості розгляду справ у порядку окремого провадження, застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Реферати-повідомлення, питання, ситуаційні завдання
8/4 Л22, Л23, С16, П5	Тема 15. Апеляційне провадження	Знати суть і завдання інституту апеляційного провадження у цивільному процесі, специфіку правового регулювання стадії апеляційного провадження, суб'єкти, об'єкти та строки апеляційного оскарження, порядок вирішення питання про відкриття апеляційного провадження, повноваження апеляційного суду; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання
8/4 Л24, Л25, С17, П6	Тема 16. Касаційне провадження	Знати суть і завдання інституту касаційного провадження у цивільному процесі, специфіку правового регулювання стадії касаційного провадження, суб'єкти, об'єкти та строки касаційного оскарження, порядок вирішення питання про відкриття касаційного провадження, повноваження касаційного суду; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Реферати-повідомлення, питання, ситуаційні завдання

4/2 Л26, С18	Тема 17. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	Знати підстави та процесуальний порядок перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, тести, ситуаційні завдання, модульний контроль
20/8	Змістовий модуль 5. Інші питання цивільного процесу		
8/2 Л27, Л28, С19, П7	Тема 18. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах, а також рішень інших органів (посадових осіб). Судовий контроль за виконанням судових рішень.	Знати особливості звернення судових рішень до виконання, порядок розгляду і вирішення судами заяв про визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, про виправлення помилки у виконавчому листі, про поновлення строку пред'явлення виконавчого листа до виконання та інших питань, пов'язаних з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб), суть і значення судового контролю; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання
6/4 Л29, Л30, С20	Тема 19. Проведення у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів і надання дозволу на їх примусове виконання	Знати процесуальні особливості провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів, визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів; вміти застосовувати норми ЦПК України при вирішенні ситуаційних завдань	Питання, ситуаційні завдання
6/2 Л31, Л32, С21	Тема 20. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Відновлення втраченого судового провадження	Знати процесуальний порядок розгляду і вирішення судами заяв про визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів; вміти обґрунтовувати шляхи удосконалення законодавства у цій сфері; знати порядок і підстави відновлення втраченого судового провадження	Питання, тести, модульний контроль

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Семестр VII

	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень	7 тиждень	8 тиждень	9 тиждень	10 тиждень	11 тиждень	12 тиждень	13 тиждень	14 тиждень	15 тиждень	16 тиждень
Лекції	Л1 Л1	Л2	Л3	Л3	Л4	Л4	Л5	Л5	Л6	Л7	Л8	Л9	Л10	Л10	Л11	Л12
Семінарські заняття		С1	С2	С3		С4		С5		С6	С7	С8	С9	С10	С11	С12
Практичні заняття					П3		П4		П5							
Контроль знань							МК1				МК2					МК3

Семестр VIII

	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень	7 тиждень	8 тиждень	9 тиждень	10 тиждень	11 тиждень	12 тиждень	13 тиждень	14 тиждень	15 тиждень	16 тиждень
Лекції	Л13	Л14 Л14	Л14		Л15 Л15		Л16 Л16		Л17	Л18 Л18		Л19 Л19	Л20	Л20		
Семінарські заняття	С13		С14	С14		С15		С16	С17		С18		С19	С20		
Практичні заняття				П14		П15		П16			П18					
Контроль знань											МК4			МК5		

Л1 - лекції

С1 - семінарське заняття по темі 1

П1 –практичне заняття по темі 1

МК1 - модульний контроль 1

ІНД3 - індивідуальне навчально-дослідне завдання

ПОЛІТИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські та практичні заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології компетентнісного навчання.

На лекціях у формі активної бесіди з елементами навчальної дискусії розглядаються

основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна участь студентів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції.

Теоретичні знання, отримані студентами під час лекцій, обговорюються більш детально на практичних та/або семінарських заняттях у формі міні-дискусій, представлення міні-проектів, розв'язування практичних завдань (кейсів), розгляду правових ситуацій.

При підготовці до семінарських занять студент опрацьовує теоретичні питання відповідно до плану заняття, звертаючи увагу на вимоги щодо оформлення (складання таблиць, структурно-логічних схем, глосаріїв, конспектів тощо). Інформаційними джерелами для здобувачів освіти є конспект лекцій та наведений у навчальних матеріалах перелік рекомендованої літератури щодо кожної теми. За наявності серед завдань семінарського заняття підготовки реферату – робота здобувачів освіти полягає у підготовці належно оформленого реферативного дослідження та публічного представлення його результатів.

На практичних заняттях передбачається формування навичок застосування правових норм до конкретних обставин. Ситуаційні завдання розв'язуються за таким алгоритмом:

1. Встановлення кола суспільних відносин, які передбачаються завданням.
2. Правова характеристика суті ситуаційного завдання.
3. Визначення нормативно-правової бази, необхідної для вирішення конкретної ситуації.
5. Всебічне і повне обґрунтування правових висновків стосовно вирішення конкретної ситуації.

Оскільки формування практичних навичок базується на основі теоретичних знань, на практичних заняттях може здійснюватися поточний контроль у формі тестового опитування.

У процесі практичного та/або семінарського заняття студенти вчаться формулювати свою точку зору, вільно володіти професійними термінами, логічно викладати матеріал, підбирати докази у підтвердження своїх думок, вчаться публічно виступати, правильно застосовувати норми права на практиці та приймати власні рішення у невизначених ситуаціях.

Питання для обговорення, практичні та індивідуальні завдання для підготовки до семінарських та практичних занять, конкретні вимоги до окремих тем занять подані у відповідних методичних вказівках.

Терміни проведення різних форм занять наведені у схемі вивчення дисципліни.

ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок самостійного опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками тлумачення і застосування правових норм як національного, так і міжнародного права.

Самостійна робота студентів організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання. Крім того, по деяких темах передбачається написання рефератів, міні-проектів, підготовки презентаційних матеріалів. Обсяг самостійної роботи визначається кількістю годин, передбачених робочою програмою.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до **Положення про порядок рейтингового оцінювання знань (освітніх досягнень) здобувачів вищої освіти**

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають:

- *поточний контроль,*
- *модульний контроль,*
- *виконання індивідуального навчально-дослідного завдання,*
- *підсумковий контроль.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських

занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- усне опитування - передбачає розгорнуту відповідь студента на оцінку; він повинен самостійно пояснити вивчений матеріал, довести наукові положення, навести власні приклади;
- дискусія - обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань;
- письмове опитування - з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з тем дисципліни, визначення їх якості - правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці;
- тестова перевірка як один із видів письмового опитування - передбачає визначення рівня сформованості знань і вмінь з певної теми дисципліни за допомогою тестів відкритої і закритої форм;
- вирішення ситуаційних завдань (кейсів) - проводиться з метою об'єктивного з'ясування спроможності студентів застосовувати правові норми, до конкретних життєвих ситуацій, перевірки професійних компетентностей із прийняття рішень в умовах невизначеності.

Ключовими формами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- індивідуальна перевірка - проводиться щодо конкретних студентів і має на меті з'ясування рівня засвоєння студентом знань, умінь і навичок, рівня формування професійних компетентностей;
- фронтальна перевірка - форма контролю, що спрямована на з'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час. Вона передбачає короткі відповіді з місця на короткі запитання або письмову роботу;

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практично-семінарських занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю є завдання, які включають перевірку теоретичних положень курсу, та можуть включати розв'язування ситуаційних завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студенти виконують самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Підсумковий контроль проводиться у формі **заліку** (VII семестр) та **екзамену** (VIII семестр).

Оцінка за диференційований залік є підсумковою оцінкою, що розраховується як середня у відповідності з ваговими коефіцієнтами, величина яких залежить від ступеня значимості кожного з контрольних заходів, що проводяться під час вивчення дисципліни. Якщо семестровий контроль проводиться у формі екзамену, то підсумкова оцінка виставляється із урахуванням балів за екзамен та відповідних вагових коефіцієнтів.

ТАБЛИЦЯ
розподілу балів за підсумковими контрольними заходами
та відповідними ваговими коефіцієнтами

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (мод. контроль)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Модуль 4 (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка
VII семестр Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	-	100
VII семестр Розрахунок оцінки в балах	80	85	90	-	82
VIII семестр Вагові коефіцієнти, %	40	20	10	30	100
VIII семестр Розрахунок оцінки в балах	80	85	90	80	82

Приклад розрахунку підсумкової оцінки в балах (VII семестр):

$$O = 80 \cdot 0,7 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 = 82$$

Приклад розрахунку підсумкової оцінки в балах (VIII семестр):

$$O = 80 \cdot 0,4 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 + 80 \cdot 0,3 = 82$$

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ.

Здобувач освіти повинен дотримуватись [Правил внутрішнього розпорядку Коледжу](#) та відвідувати заняття згідно з розкладом. Очікується, що студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, участь у науково-дослідницьких заходах, міжнародне стажування навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватись термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, які передбачено у межах курсу.

Пропущені заняття та незадовільні оцінки (поточний контроль, ПМК) повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладача. Роботи (ПМК, ІНДЗ), які здаються із порушенням термінів без поважних причин, можуть бути оцінені на нижчу оцінку (до 10 балів).

До початку сесії студенти повинні виконати усі підсумкові контрольні заходи і отримати по кожному з Модулів 1, 2, 3 не менше 60 балів.

ПОЛІТИКА ЩОДО АПЕЛЯЦІЙ.

Студент має право оскаржити оцінку, отриману за результатами підсумкового семестрового контролю у формі іспиту (крім незадовільної оцінки). Такі випадки регулюються [Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів](#). Перескладання незадовільних оцінок здійснюється відповідно до [Положення про порядок ліквідації академічних заборгованостей здобувачами вищої освіти](#).

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

У Коледжі академічна доброчесність регулюється [Положенням про академічну доброчесність](#) та передбачається за замовчуванням. Це означає, що усі здані роботи є результатом розумової праці студента, їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політики Коледжу та документи щодо академічної доброчесності (як інституційного, так і загальнодержавного значення) наведені на сторінці Коледжу [АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ](#)

ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА КУРСУ

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545
3. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10.06.1997 № 503/97. Офіційний вісник України. 1996. № 24
4. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за ред. Н.Ю. Голубевої. К.: Юрінком Інтер, 2021. 840 с.
5. Науково-практичний коментар до Цивільного процесуального кодексу України / за ред. В.І. Терлецького. – К. : ВД «Професіонал», 2022. 524 с.
6. Цивільне процесуальне право України: підручник в 2-х томах. Т.1 /за ред. М.М. Ясинка. К. : Алерта, 2021. 361 с.
7. Цивільне процесуальне право України: підручник в 2-х томах. Т.2 /за ред. М.М. Ясинка. К. : Алерта, 2021. 572 с.
8. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 412 с. URL: <http://surl.li/ezjvr>
9. Цивільний процес : навч. посіб. / [О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, В. А. КройЦ58 тор та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 336 с. URL: <http://surl.li/mbmhm>.
10. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. закладів вищої освіти / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханик-Посполітак. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ : ВД «Дакор», 2019. 274 с. URL: <http://surl.li/mbmjbb>.